

Актуальна тема номера:

**“ПРАВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:
ВИЗНАННЯ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ
ДЕРЖАВОЮ – СПОНСОРОМ ТЕРОРИЗМУ”**

**ПРО ВИЗНАННЯ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ
ДЕРЖАВОЮ – СПОНСОРОМ ТЕРОРИЗМУ:
РЕЗОЛЮЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ
від 23 листопада 2022 року № 2022-2896(RSP)*
(витяги)**

Європейський Парламент,

– беручи до уваги свої попередні резолюції щодо Росії та України, зокрема резолюції від 6 жовтня 2022 року про ескалацію Росією її агресивної війни проти України, від 19 травня 2022 року про боротьбу з безкарністю за воєнні злочини в Україні та від 25 листопада 2021 року про порушення прав людини приватними військовими та охоронними компаніями, зокрема ПВК Вагнера,

– беручи до уваги Статут Організації Об'єднаних Націй, Конвенцію про запобігання злочину геноциду та покарання за нього від 9 грудня 1948 року та Четверту Женевську конвенцію про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року,

– беручи до уваги міжнародно-правову базу із запобігання та боротьби з тероризмом, у тому числі Резолюцію Ради Безпеки ООН 2341 про захист об'єктів критичної інфраструктури від терористичних актів, ухвалену 13 лютого 2017 року,

– беручи до уваги Європейську конвенцію про боротьбу з тероризмом від 27 січня 1977 року та наступні міжнародні конвенції,

– беручи до уваги правову базу ЄС з протидії тероризму, в тому числі Загальну позицію Ради ЄС від 27 грудня 2001 року про застосування спеціальних заходів щодо боротьби з тероризмом (2001/931/CFSP) та Регламент Ради (ЄС) № 2580/2001 від 27 грудня 2001 року про спеціальні обмежувальні заходи, спрямовані проти певних осіб і організацій, з метою боротьби з тероризмом,

– беручи до уваги Римський статут Міжнародного кримінального суду (МКС),

* European Parliament resolution of 23 November 2022 on recognising the Russian Federation as a state sponsor of terrorism (2022/2896(RSP)) <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0405_EN.pdf> (accessed: 26.12.2022).

- беручи до уваги Резолюцію 2463 (2022) Парламентської Асамблеї Ради Європи від 13 жовтня 2022 року про подальшу ескалацію агресії Російської Федерації проти України,
- беручи до уваги заяву Голови Європейської ради Шарля Мішеля від 10 жовтня 2022 року про нещадні атаки Росії по Києву та інших містах України,
- беручи до уваги заяву Високого представника Європейського Союзу від 22 вересня 2022 року щодо агресивної війни Росії проти України,
- беручи до уваги Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН від 14 листопада 2022 року, яка рекомендує створити реєстр для підтвердження шкоди, завданої внаслідок агресії Російської Федерації проти України,
- беручи до уваги частини 2 і 4 статті 132 Регламенту Європейського Парламенту і Ради,

А. Оскільки з 2014 року, і зокрема після 24 лютого 2022 року, коли Росія поновила незаконну, неспровоковану та невиправдану агресивну війну проти України, її збройні сили здійснювали невивіркові атаки по житловим районам та цивільній інфраструктурі, вбили тисячі українських цивільних осіб і здійснили терористичні акти по всій країні, націлені на різні елементи цивільної інфраструктури, як-от житлові райони, школи, лікарні, залізничні станції, театри, а також мережі водопостачання та електричні мережі; оскільки ці жорстокі та нелюдські діяння призводять до загибелі людей, страждань, руйнувань та переміщення осіб;

В. Оскільки російські збройні сили та їхні проксі-сили вчиняли свавільні страти, викрадення, сексуальне насильство, тортури та інші звірства на нещодавно та раніше окупованих територіях України, включно з масовими вбивствами цивільних осіб у таких містах, як Буча, Ірпінь, Ізюм та Лиман, навмисної атаки по театру у Маріуполі, у результаті якої загинули сотні людей, і ударом по залізничному вокзалу Краматорська, внаслідок якого загинуло 60 цивільних осіб;

С. Оскільки в Україні було вбито багато тисяч цивільних осіб, у тому числі сотні дітей, і ще набагато більше людей зазнали тортур, переслідувань, сексуального насильства, були викрадені або примусово переміщені чи зникли безвісти внаслідок дій російських збройних сил та їхніх проксі-сил; <...> оскільки число задокументованих воєнних злочинів в Україні наближається до 40 000 і, як очікується, зросте після того, як будуть задокументовані воєнні злочини в нещодавно звільнених частинах Херсонської області; оскільки <...> з початку агресивної війни Російська Федерація вчинила 457 злочинів проти журналістів та ЗМІ в Україні, а російські окупанти вбили понад 40 українських та іноземних журналістів; <...>

Д. Оскільки Російська Федерація продовжує вперто порушувати принципи Статуту ООН, вчиняючи акти агресії проти суверенітету, незалежності та територіальної цілісності України, а також відверто та грубо порушуючи міжнародне гуманітарне право, серед іншого навмисно завдаючи ударів по цивільних об'єктах, які не повинні бути об'єктом нападу згідно з частиною 1 статті 52 Додаткового протоколу I 1977 року до Женевських конвенцій 1949 року; <...>

Е. Оскільки Російська Федерація вже запустила понад 4 000 ракет проти України та обстріляла країну понад 24 000 разів, у тому числі з території Білорусі; оскільки російські атаки ракетами, безпілотниками та артилерією на сьогодні пошкодили або знищили 60 982 об'єкти цивільної інфраструктури по всій Україні, у тому числі 42 818 житлових будівель і будинків, 1 960 навчальних закладів і 396 медичних закладів, 392 культурних і 87 культових споруд, а також 5 315 об'єктів водопостачання та об'єктів електроенергетики; оскільки навмисні ракетні та безпілотні удари, здійснені Російською Федерацією, зокрема за допомогою безпілотників, поставлених Іраном, пошкодили або знищили близько 40 % критичної енергетичної інфраструктури України;

Ф. Оскільки під час облоги Маріуполя влада Російської Федерації створила широкомасштабну гуманітарну кризу, яка призвела до загибелі десятків тисяч цивільних осіб і зруйнування 95 % міста;

Г. Оскільки з жовтня 2022 року Росія робить ціллю своїх атак українську критичну інфраструктуру по всій країні, щоб тероризувати населення та перекрити йому доступ до газу, електроенергії, води, інтернету та інших основних благ і послуг, що є особливо руйнівним у наближенні зими; <...>

Н. Оскільки Росія несе відповідальність за глобальну кризу продовольчої безпеки в результаті агресивної війни проти України та блокади українських морських портів; <...>

І. оскільки Росія незаконно анексувала Автономну Республіку Крим і місто Севастополь, а також Донецьку, Херсонську, Луганську та Запорізьку області України; оскільки окупація Росією Запорізької атомної електростанції (ЗАЕС) є серйозною загрозою безпеці та захищеності станції; <...>

Ј. Оскільки Росія через свої зусилля підірвати безпеку та захищеність ядерних об'єктів України та загрози використання ядерної зброї становить загрозу безпеці та захищеності всього європейського континенту та заснованому на правилах міжнародному порядку; <...>

К. Оскільки російські збройні сили та контрольовані державою російські групи та проксі-сили, такі як ПВК Вагнера неодноразово напали на цивільних осіб у деяких інших дислокаціях, зокрема під час Другої чеченської війни, російсько-грузинської війни 2008 року та громадян-

ської війни в Сирії, а також у Лівії, Центральноафриканській Республіці та Малі; оскільки ПВК Вагнера отримує значну політичну, економічну та матеріально-технічну підтримку від російської держави, зокрема від Міністерства оборони Росії;

<...>

N. Оскільки 15 листопада 2022 року суд у Нідерландах заочно визнав винними двох росіян і промосковського українського сепаратиста у вбивстві 298 осіб у результаті збиття рейсу *MH17 Malaysia Airlines*; <...>

O. Оскільки Росія також веде активну інформаційну війну, поширюючи дезінформацію про Україну, Європу та ліберальні демократичні цінності, а також проводить спеціальні операції з дестабілізації суспільства в Україні та дискредитації відносин України з її міжнародними партнерами;

<...>

Q. Оскільки дії, вчинені російськими силами та проксі-силами, відповідають визначенню тероризму, ухваленому ЄС, Радою Безпеки ООН та Генеральною Асамблеєю ООН, яке викладене в Резолюції Ради Безпеки ООН 1566 від 2004 року, Резолюції 49/60 Генеральної Асамблеї ООН від 9 грудня 1994 року та спільних позиціях Ради ЄС 2001/931/CFSP і 2009/468/CFSP;

R. Оскільки протягом останніх місяців парламенти або палати парламентів Литви, Латвії, Естонії, Польщі та Чехії, Парламентська Асамблея Ради Європи та Конференція парламентських комітетів з європейських питань держав – членів ЄС (COSAC) ухвалили резолюції, проголошуючи Росію державою-терористом або державою-спонсором тероризму, або визнаючи чинний російський режим терористичним;

<...>

1. Вкотре заявляє про свою непохитну підтримку незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаних кордонів; вкотре засуджує незаконну, неспровоковану та невиправдану агресивну війну Росії проти України; вимагає, щоб Росія та її проксі-сили припинили всі військові дії, зокрема напади на житлові райони та цивільну інфраструктуру, і щоб Росія вивела всі військові сили, проксі-сили і військову техніку з усієї міжнародно визнаної території України, припинила примусову депортацію українського цивільного населення та примусове усиновлення українських дітей, звільнила всіх осіб, яких вона взяла під варту в Україні, і безповоротно припинила порушення чи загрозу порушення суверенітету, незалежності та територіальній цілісності України;

2. Підкреслює, що навмисні напади та звірства, вчинені Російською Федерацією проти мирного населення України, знищення цивільної інфраструктури та інші серйозні порушення прав людини та міжнародного гуманітарного права, прирівнюються до актів терору проти українського

населення та становлять воєнні злочини; висловлює своє нестримне обурення та засудження цих нападів і звірств та інших дій, які Росія вчинила, переслідуючи свої деструктивні політичні цілі в Україні та на території інших країн; у світлі зазначеного вище, визнає Росію державою – спонсором тероризму і державою, що використовує засоби тероризму;

3. Знову підтверджує свою непохитну солідарність з народом України, який продовжує демонструвати надзвичайну мужність і незламність під час нещадних загроз і нападів з 24 лютого 2022 року та протягом останніх дев'яти років російської агресії, а також з іншими жертвами російської агресії по всьому світу; висловлює свою солідарність із родинами жертв ракетного інциденту в Польщі 15 листопада 2022 року та підтримку Польщі;

4. Закликає ЄС та його держави-члени розробити правову базу ЄС для визнання держав спонсорами тероризму та держав, які використовують засоби тероризму, що спричинятиме низку значних обмежувальних заходів проти цих країн і матиме серйозні обмежувальні наслідки для відносин ЄС із цими країнами; закликає Раду ЄС згодом розглянути питання про додавання Російської Федерації до такого списку ЄС держав – спонсорів тероризму; закликає партнерів ЄС прийняти подібні заходи;

5. Закликає ЄС та його держави-члени вжити заходів для ініціювання всебічної міжнародної ізоляції Російської Федерації, у тому числі щодо членства Росії в міжнародних організаціях та органах, таких як Рада Безпеки ООН, і утримуватися від проведення будь-яких офіційних заходів на території Російської Федерації; закликає до подальшого скорочення дипломатичних відносин із Росією та зведення контактів з її офіційними представниками на всіх рівнях до абсолютно необхідного мінімуму; закликає держави – члени ЄС закрити та заборонити установи, афілійовані з російською державою, такі як Російські центри науки і культури, а також організації та асоціації російської діаспори, які діють за сприяння та під керівництвом російських дипломатичних представництв і просувають російську державну пропаганду в усьому світі;

6. Закликає Раду ЄС включити ПВК Вагнера та 141-й спеціальний моторизований полк, також відомий як “кадірівці”, а також інші фінансовані Росією збройні групи, ополчення та проксі-сили, такі як ті, що діють на окупованих територіях України, до списку ЄС осіб, груп та організацій, причетних до терористичних актів (список терористів ЄС); схвалює рішення ЄС від 13 грудня 2021 року накладати санкції на саму ПВК Вагнера, а також на вісім осіб і три організації, пов'язані з нею, відповідно до чотирьох різних режимів санкцій ЄС; наполегливо просить всі країни припинити свої відносини з компаніями, пов'язаними з ПВК Вагнера, і виконувати свої зобов'язання згідно з міжнародним правом, притягнувши до відповідальності всіх винних у серйозних порушеннях

прав людини та порушеннях міжнародного гуманітарного права, скоєних на їх території;

7. Закликає Раду ЄС врахувати ескалацію Російською Федерацією терористичних актів проти населення України і, отже, невідкладно завершити роботу над дев'ятим пакетом санкцій; закликає Європейську Комісію та держави-члени ЄС забезпечити швидке невідкладне та неухильне виконання всіх санкцій; закликає держави-члени ЄС активно запобігати, розслідувати та переслідувати будь-який обхід санкцій; закликає всі держави-члени ЄС залишатися єдиними у своїй відповіді на агресивну війну Росії проти України та закликає всі країни-кандидати на членство в ЄС і потенційних кандидатів приєднатися до політики санкцій ЄС; просить Європейську Комісію та держави-члени ЄС розглянути можливі заходи проти країн, які намагаються допомогти Росії обійти накладені санкції; наполегливо просить Європейську Комісію забезпечити, щоб національні покарання за порушення санкцій ЄС були ефективними, пропорційними та переконливими;

8. Рішуче засуджує підтримку Росією інших диктатур, які використовують терор для придушення демократичних прагнень громадськості, зокрема режимів Лукашенка та Асада, а також режимів в Ірані, на Кубі та в інших країнах;

9. Закликає Раду ЄС розширити список осіб, на яких поширюються санкції, включивши у нього осіб, причетних до примусової депортації, примусового усиновлення українських дітей, незаконних “референдумів” у Луганській, Херсонській, Запорізькій і Донецькій областях, а також незаконних “виборів” у Криму та Севастополі, а також усіх членів партій Держдуми, які обіймають посади у виборних парламентах усіх рівнів, зокрема й на регіональному та муніципальному рівнях; закликає заборонити прямий чи непрямий імпорт, купівлю чи передачу алмазів, у необробленому чи обробленому вигляді, що походять із Російської Федерації; закликає включити Росію та Білорусь до списку ЄС, в якому визначені треті країни із високим ступенем ризику для боротьби з відмиванням грошей та протидії фінансуванню тероризму; наполегливо просить держави-члени ЄС усунути прогалини в застосуванні санкцій, наприклад, щодо криптоактивів і недотримання правил боротьби з відмиванням грошей “професійними посередниками”, а також призупинити автоматичний обмін податковою інформацією та угоди про уникнення подвійного оподаткування як із Росією, так і Білоруссю; закликає до негайного та повного ембарго на імпорт в ЄС вичерпного палива та урану з Росії, а також до повної відмови від газопроводів “Північний потік 1” та “Північний потік 2”, щоб припинити фінансування агресивної війни Росії; закликає ЄС та його держави-члени заборонити навмисне публічне

виправдання або заперечення у будь-якій формі воєнної агресії Росії та воєнних злочинів;

10. Закликає Європейську Комісію виступити із законодавчою пропозицією щодо внесення змін до поточного Глобального режиму санкцій ЄС за порушення прав людини (“Європейський акт Магнітського”), розширивши сферу його дії, включивши в неї корупційні дії, щоб невідкладно запровадити цілеспрямовані санкції проти осіб, відповідальних за корупцію на високому рівні в Росії та Білорусі, а також щодо їхніх суб’єктів – посередників і бенефіціарів у ЄС;

11. Повторює свою рішучу вимогу, щоб усі особи, відповідальні за вчинення, сприяння чи організацію порушень прав людини, звірств чи воєнних злочинів у зв’язку з агресивною війною Росії проти України, були якнайшвидше встановлені, постали перед судом і понесли відповідальність; закликає відновити підтримку триваючих незалежних розслідувань воєнних злочинів і злочинів проти людяності, скоєних Росією, які повинні забезпечити притягнення до відповідальності осіб, причетних до планування, організації, вчинення або сприяння цим злочинам; закликає ЄС та його держави-члени надати належну підтримку для створення спеціального трибуналу, який розглядатиме злочин агресії Росії проти України; закликає держави-члени ЄС, які ще не зробили цього, включити злочин агресії у своє національне законодавство; повністю підтримує розслідування, розпочате прокурором Міжнародного кримінального суду, ситуації в Україні, роботу слідчої комісії при Управлінні Верховного комісара ООН з прав людини, а також зусилля незалежних організацій громадянського суспільства, які працюють над збиранням і збереженням доказів воєнних злочинів; заохочує держави-члени ЄС ще ширше використовувати принцип універсальної юрисдикції та посилити підтримку міжнародних зусиль з розслідування та судового переслідування всіх виконавців і осіб, відповідальних за воєнні злочини в Україні; наголошує на необхідності для ЄС забезпечити включення гендерної перспективи в ці розслідування, включаючи судове переслідування злочинів сексуального насильства проти жінок, які також можуть становити воєнні злочини та злочини проти людяності;

12. Закликає Європейську Комісію та держави-члени ЄС працювати над створенням комплексного міжнародного механізму компенсації, включаючи міжнародний реєстр збитків, і активно співпрацювати з українською владою з цього питання; закликає Європейську Комісію та інші законодавчі органи завершити правовий режим, що дозволяє конфіскувати російські активи, заморожені ЄС, і використовувати їх для усунення різноманітних наслідків агресії Росії проти України, включаючи відновлення України та компенсацію жертвам Російської агресії;

13. Закликає Раду ЄС та держави-члени ЄС невідкладно та істотно збільшити свою політичну, економічну, фінансову, військову, технічну та гуманітарну підтримку України, щоб допомогти Україні захистити себе від російської агресивної війни та від спроб Росії дестабілізувати українські державні інституції, підірвати макроекономічну стабільність країни та знищити критичну інфраструктуру в сферах енергетики, зв'язку, водопостачання та транспорту, а також цивільну інфраструктуру у сферах освіти, охорони здоров'я та культури;

14. Схвалює пропозицію Європейської Комісії від 9 листопада 2022 року щодо безпрецедентного пакету підтримки України в розмірі 18 мільярдів євро у 2023 році для забезпечення її макроекономічної стабільності, відновлення критичної інфраструктури та підтримки основних державних послуг, і підтверджує свою підтримку швидкого прийняття пропозиції; наголошує на важливості швидкого виконання зобов'язань щодо надання фінансової та технічної допомоги, зокрема з огляду на наближення зими, коли значна кількість громадян України ризикує втратити доступ до основних послуг, таких як постачання води, тепла, електроенергії;

15. Засуджує окупацію Росією Запорізької атомної електростанції з метою тероризувати українське населення та засуджує Росію за перетворення електростанцій на військові цілі;

16. Звертається до всіх росіян не тільки з проханням не лише відмовлятися бути втягнутими в цю війну, а й висловити протест проти жорстоких воєнних злочинів проти народу України, скоєних Російською Федерацією в ім'я російського народу; висловлює свою підтримку громадянам Росії, які протестують і борються проти нинішнього режиму, як усередині, так і за межами Росії, або підтримують біженців з України; закликає Європейську Комісію, Європейську службу зовнішніх справ та держави-члени ЄС посилити підтримку та співпрацю з громадянським суспільством і вільними ЗМІ з Росії та продовжувати надавати захист і тимчасовий притулок тим росіянам, які зазнають переслідувань через їхню опозицію до режиму; високо оцінює роботу українських та міжнародних журналістів, які розповідають світові правду про війну в Україні, часто ризикуючи для цього власним життям; закликає до розслідування злочинів Росії проти журналістів в Україні та діяльності осіб, причетних до злочинних кампаній дезінформації як невід'ємної частини повномасштабної війни проти України;

17. Наголошує, що сучасна агресивна війна Росії проти України підкреслює необхідність ретельної історичної та правової оцінки та прозорої публічної дискусії щодо злочинів радянського режиму, насамперед самої Росії, оскільки відсутність відповідальності та правосуддя призводить лише до повторного вчинення подібних злочинів;

<...>